

Wereldwijd handvest voor ethiek in de journalistiek

Het Wereldwijd handvest voor ethiek in de journalistiek van de International Federation of Journalists (IFJ) werd op 12 juni 2019 bekrachtigd tijdens de 30e editie van het IFJ World Congress in Tunesië. Dit handvest completeert de Declaration of Principles on the Conduct of Journalists (1954) van de IFJ, ook wel de Code van Bordeaux genoemd.

Het handvest is gebaseerd op belangrijke internationale wetgevingsteksten en de Universele verklaring van de rechten van de mens in het bijzonder. Het omvat 16 artikelen en een preambule en definieert de beroepsethische rechten en plichten van journalisten.

Preambule

Het recht van alle mensen op toegang tot informatie en ideeën, zoals onderstreept in artikel 19 van de Universele verklaring van de rechten van de mens, vormt de basis voor de missie van de journalist. De verantwoordelijkheid van de journalist ten opzichte van het publiek komt voor alle andere verantwoordelijkheden, en in het bijzonder voor enige verantwoordelijkheden van de journalist ten opzichte van zijn of haar werkgever en de overheid. Journalistiek is een beroep waarvan de uitoefening tijd, inspanning en middelen vergt. Al deze aspecten zijn van cruciaal belang voor de onafhankelijkheid van het beroep. Dit wereldwijde handvest zet gedragsrichtlijnen voor journalisten uiteen met betrekking tot het onderzoeken, redactioneel bewerken, overdragen, verspreiden en becommentariëren van nieuws en informatie en het beschrijven van gebeurtenissen ongeacht het medium.

1. Eerbied voor de feiten en voor het recht van het publiek op de waarheid is de eerste plicht van de journalist.

2. De journalist zal tijdens de uitoefening van zijn of haar beroep te allen tijde opkomen voor de vrijheid om op eerlijke wijze nieuws te verzamelen en publiceren en het recht op het leveren van faire commentaar en kritiek. De journalist zal een duidelijk onderscheid maken tussen feitelijke informatie en commentaar en kritiek.

3. De journalist baseert zijn of haar berichtgeving alleen op feiten waarvan hij of zij de bron kent. De journalist zal wezenlijke informatie niet achterhouden en geen documenten vervalsen. Hij of zij zal zorgen voor een getrouwe weergave van verklaringen en andere content die niet-publieke personen op sociale media publiceren.

4. De journalist zal louter gebruikmaken van eerlijke methoden voor het verkrijgen van informatie, beeldmateriaal, documenten en data en maakt zijn of haar identiteit als journalist bekend. Hij of zij zal afzien van het gebruik van verborgen camera's of microfoons, tenzij er sprake is van een situatie waarin het voor hem of haar onmogelijk is om op een andere manier informatie te verzamelen die ontegenzeggelijk in het maatschappelijk belang is. De journalist zal vrije toegang tot alle bronnen van informatie eisen en het recht opeisen om alle feiten die het maatschappelijke belang dienen vrijelijk te onderzoeken.

5. De journalist zal de urgentie of directheid van de verspreiding van informatie geen hogere prioriteit toekennen dan het verifiëren van feiten en bronnen en het toepassen van hoor en wederhoor.

6. De journalist zal alles in het werk stellen om fouten en onjuistheden in gepubliceerde informatie tijdig, volledig en op transparante wijze te rectificeren.

7. De journalist zal het beroepsgeheim in acht nemen ten aanzien van de bron van in vertrouwen verkregen informatie.

8. De journalist zal de privacy van mensen respecteren. Hij of zij zal de waardigheid respecteren van de personen die worden genoemd en/of vertegenwoordigd en geïnterviewden laten weten of het vraaggesprek en ander materiaal voor publicatie zijn bestemd. De journalist zal in het bijzonder omzichtig omgaan met onervaren en kwetsbare geïnterviewden.

9. De journalist ziet erop toe dat de door media verspreide informatie en meningen niet bijdragen aan haat of vooroordelen. De journalist zal al het mogelijke doen om discriminatie te

voorkomen, op basis van geografische, sociale of etnische herkomst, ras, geslacht, seksuele voorkeur, taal, godsdienst, lichamelijke beperkingen en politieke of andere overtuigingen.

10. De journalist zal als ernstige journalistieke vergrijpen beschouwen: plagiaat, verdraaiing van feiten, smaad, laster, belediging en ongefundeerde beschuldigingen.

11. De journalist zal zich ervan weerhouden om op te treden als verlengstuk van de politie of veiligheidsdiensten. Hij of zij is alleen verplicht om informatie te verstrekken die reeds via enig medium openbaar is gemaakt.

12. De journalist zal solidair zijn met zijn of haar collega's, maar zonder afstand te doen van het recht in alle vrijheid onderzoek te doen, van informatieplicht, recht op het leveren van kritiek en commentaar, recht op satire en redactionele vrijheid.

13. De journalist zal zijn of haar persvrijheid niet gebruiken om nevenbelangen te dienen en zal afzien van het verkrijgen van oneerlijk voordeel of persoonlijk gewin door het verspreiden dan wel achterhouden van informatie. De journalist zal alle situaties die kunnen leiden tot belangenverstremming bij de uitoefening van zijn of haar beroep vermijden of beëindigen. De journalist zal zich bewust zijn van het belang enige verwarring tussen zijn of haar werk en reclame of propaganda te voorkomen. Verder zal de journalist zich onthouden van alle vormen van handel met voorkennis en marktmanipulatie.

14. De journalist zal geen activiteiten ontplooiën of relaties aanknopen als de kans bestaat dat zijn of haar onafhankelijkheid daardoor in het geding komt. De journalist zal de methoden van en voorwaarden voor het verzamelen/verspreiden van informatie, die hij of zij vrijelijk heeft geaccepteerd (zoals onofficiële gesprekken, anonimiteit of embargo's) respecteren, mits deze toezeggingen duidelijk zijn en boven alle twijfel zijn verheven.

15. Iedere journalist die deze aanduiding waardig is, beschouwt het als zijn of haar plicht bovenstaande beginselen oprecht in acht te nemen. Journalisten mogen niet worden gedwongen om beroepsmatige activiteiten te ontplooiën of meningen te uiten die in strijd zijn met hun persoonlijke overtuiging of geweten.

16. De journalist zal binnen het kader van de wetgeving van elk land handelen naar zijn of haar beroepseer en zich voegen naar de jurisdictie van onafhankelijke openbare zelfreguleringsinstanties. Hij of zij verwerpt elke tussenkomst van overheidsinstellingen of andere partijen.

